

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗАЛЕЖНО ВІД ЇЇ ВИДІВ

Дана стаття присвячена дослідженню визначення предмету контролю залежно від виду господарської діяльності, яку провадить підприємство

Постановка проблеми. Контроль є невід'ємною складовою управління господарською діяльністю. На сучасному етапі розвитку науки про контроль існує ряд проблем, пов'язаних із методологією здійснення контролю. Важливим моментом є початковий етап контролю – формування системи контролю, визначення об'єктів, суб'єктів та предмету контролю.

Економіка України перебуває на етапі формування нової системи контролю. Формування методології контролю на постулатах Радянського Союзу та невіддале впровадження західного досвіду зумовлює неефективність сучасної системи контролю як державних органів, так і внутрішньофірмових структурних підрозділів.

Для ефективного здійснення контролю в країні, як внутрішнього так і державного, потрібно розробити методичні рекомендації щодо його здійснення.

Під час створення рекомендацій щодо формування системи контролю в Україні необхідно враховувати вже існуючу нормативно-правову базу та потребу в інформації в сучасних умовах.

Для здійснення ефективного управління країною необхідно мати чітке уявлення про матеріально-технічне забезпечення в Україні та його стан. Здійснення цілеспрямованої інвентаризації усього майна призведе до значних витрат.

Мета дослідження полягає у визначенні предмету контролю залежно від виду господарської діяльності, яку провадить підприємство.

Викладення основного матеріалу. Неможливо уявити діяльність будь-якого підприємства, установи або організації без здійснення на них контролю. За словами Є.О. Кочерина, "Чітко налагоджена контрольна діяльність дозволяє своєчасно вдосконалювати систему управління, коригувати плани, покращувати звітність і т.д. Задача контролю полягає в тому, щоб виявити фактичний стан справ, співставити відповідність цього стану наміченим цілям і у випадку необхідності прийняти коригуючі заходи. Найбільш ефективний такий контроль, який допомагає завчасно виявити причини тих чи інших відхилень, попередити зриви в роботі, виявити невикористані резерви" [1, с 4].

В наш час особливу увагу слід приділяти державному контролю. Контроль з боку держави в Україні має досить розгалужену систему. Перелік органів виконавчої влади та предмет контролю наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. *Органи виконавчої влади, які виконують контрольні функції, та предмет контролю*

Орган виконавчої влади	Предмет контролю (нагляду)
1	2
1. Міністерство економіки України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державна інспекція з контролю за цінами	Ціни і тарифи
Державний департамент з питань банкрутства	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов

Продовження табл. 1

1	2
2. Міністерство охорони здоров'я України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державна служба лікарських засобів і виробів медичного призначення	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів	Якість лікарських засобів
Комітет з контролю за наркотиками	Обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державна санітарно-епідеміологічна служба, територіальні органи	Санітарний та епідемічний стан; контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов
3. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	
Державний департамент пожежної безпеки	Забезпечення пожежної безпеки; контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки; дотримання ліцензійного законодавства
Державна інспекція цивільного захисту та техногенної безпеки	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій; контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки; контроль накопичення, збереження і цільового використання матеріальних ресурсів, призначених для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; контроль за додержанням вимог будівельних норм і правил у частині інженерно-технічних заходів щодо цивільного захисту та цивільної оборони
4. Міністерство транспорту та зв'язку України	Координація діяльності всіх видів транспорту
Державний департамент автомобільного транспорту	Державне регулювання у галузі автомобільного транспорту, безпека на транспорті
Головна державна інспекція на автомобільному транспорті	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов; дотримання вимог безпеки на транспорті
Державний департамент морського і річкового транспорту	Державне регулювання у галузі морського та річкового транспорту; безпека на транспорті
Державна адміністрація залізничного транспорту України	Державне регулювання у галузі залізничного транспорту; безпека на транспорті
Державний департамент авіаційного транспорту України	Державне регулювання у галузі повітряного транспорту; нагляд і контроль за безпекою польотів
5. Державний департамент з питань зв'язку та інформатизації	Якість послуг поштового зв'язку
6. Міністерство культури та туризму України	
Державна служба з питань Національної культурної спадщини	Охорона культурної спадщини
Державна служба туризму і курортів	Якість наданих туристичних послуг
7. Міністерство праці та соціальної політики України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державний департамент нагляду за додержанням законодавства про працю	Дотримання законодавства про зайнятість населення Додержання законодавства про працю
8. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державний департамент інтелектуальної власності	Дотриманням державних стандартів освіти, державне інспектування, акредитація; захист інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав та захист прав споживачів; дотримання ліцензійного законодавства

Продовження табл. 1

1	2
Державна інспекція навчальних закладів	Діяльність навчальних закладів незалежно від форм власності
9. Міністерство фінансів України	Сфера ліцензування (проведення на території України азартних ігор та лотерей, виробництво, виготовлення та торгівля дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням)
Державна пробірна служба	Додержання суб'єктами підприємницької діяльності та іншими суб'єктами господарювання вимог законодавства у процесі здійснення операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, виробами з них та матеріалами, що містять дорогоцінні метали
10. Міністерство палива та енергетики	
Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії	Нагляд за електричними і тепловикористовуючими установками та тепловими мережами споживачів та суб'єктів електроенергетики
Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж	Нагляд за додержанням вимог технічної експлуатації електричних станцій і мереж, вимог технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів електроенергетики, підключених до об'єднаної енергетичної системи України
11. Національна комісія регулювання електроенергетики України	Регулювання діяльності в електроенергетиці; додержання ліцензійних умов здійснення ліцензійної діяльності в електроенергетиці
12. Пенсійний фонд України	Порядок формування накопичувального пенсійного фонду; цільове використання коштів Пенсійного фонду
13. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	Правильність нарахування, своєчасна сплата страхових внесків, достовірність поданих страховальниками та застрахованими особами відомостей
14. Державний комітет лісового господарства	Додержання норм, правил та інших нормативно-правових актів з ведення лісового господарства
Українська державна лісо насіннева інспекція	Дотримання вимог законодавства про насіння і садивний матеріал
15. Міністерство охорони навколишнього природного середовища	
Державна екологічна інспекція	Використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони республіки, а також за додержанням норм екологічної безпеки
Державна геологічна служба	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Державна служба геодезії, картографії та кадастру	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
16. Державне агентство водних ресурсів України	Додержання режиму роботи водосховищ комплексного призначення та водогосподарських систем; контроль за використанням та охороною водних ресурсів, додержанням ліцензійних умов
17. Державне агентство земельних ресурсів	Використання та охороною земель; додержанням ліцензійних умов

Продовження табл. 1

1	2
18. Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України	Додержання законодавства з охорони праці в частині промислової безпеки, безпечного ведення робіт юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю; здійснює в установленому порядку державний гірничий нагляд та контроль за веденням пошуково-розвідувальних та інших робіт щодо геологічного вивчення підземних вод; контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов
19. Міністерство аграрної політики України	Якість та безпека сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства, їх зберіганням і продажем; за охороною і відтворенням водних живих ресурсів, регулюванням рибальства
Державний комітет ветеринарної медицини України	Ветеринарно-санітарний контроль та нагляд за тваринами, продуктами тваринного походження, ветеринарними препаратами, субстанціями, кормовими добавками, преміксами, кормами рослинного та тваринного походження, готовими кормами, штамами мікроорганізмів, репродуктивним матеріалом, патологічним матеріалом, засобами ветеринарної медицини, засобами догляду за тваринами, а також потужностями (об'єктами), які використовуються для виробництва, переробки, зберігання та обігу вищезазначених об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; контроль та нагляд за якістю та безпекою риби, інших водних живих ресурсів та харчової продукції з них, що призначаються для експорту
Державний комітет рибного господарства України	Використання і охорона вод та відтворенням водних ресурсів; контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов
Головна державна інспекція захисту рослин «Головдержзахист»	Здійснення державного контролю за захистом рослин
Державна служба з охорони прав на сорти рослин (Держсортслужба)	Контроль у сфері охорони прав на сорти рослин (відповідно до Положення)
Українська державна помологічно-ампелографічна інспекція	Контроль у сільськогосподарському насінництві та розсадництві
Державна служба з карантину рослин України	Дотриманням карантинного режиму
Державна інспекція з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку	Контроль якості сільськогосподарської продукції, зокрема зерна та продуктів його переробки, проведення моніторингу ринку сільськогосподарської продукції
20. Міністерство промислової політики України	Додержання ліцензійних умов
21. Міністерство регіонального розвитку та будівництва України	Дотримання законодавства у сфері містобудування, державних стандартів і норм, регіональних та місцевих правил забудови населених пунктів, вимог вихідних даних, затвердженої містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів, раціональним використанням територіальних і матеріальних ресурсів при проектуванні та будівництві, за дотриманням вимог щодо охорони культурної спадщини та збереженням традиційного характеру середовища населених пунктів

Продовження табл. 1

1	2
Державна архітектурно-будівельна інспекція	Додержання вимог містобудівної документації, місцевих правил забудови населених пунктів, державних стандартів, норм і правил
22. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики	Захист прав споживачів; контроль за дотриманням законодавства України про рекламу; організація та проведення державного контролю і нагляду у сфері метрології та метрологічної діяльності
23. Національна комісія з питань регулювання зв'язку України	Користування радіочастотним ресурсом України; контроль за додержанням ліцензійних умов користування радіочастотним ресурсом України; контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов
24. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації	Стан криптографічного та технічного захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, а також за додержанням вимог законодавства у сфері надання послуг електронного цифрового підпису; контроль за додержанням вимог законодавства у сфері надання послуг електронного цифрового підпису
25. Національне агентство України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів (НАЕР)	Додержання вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії; контроль у сфері енергозбереження
26. Міністерство внутрішніх справ України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
27. Міністерство у справах сім'ї молоді та спорту	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
28. Мінжитлокомунгосп	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
Українська державна квітково-декоративна насіннева інспекція (Укрдержквітнасінінспекція)	Державний контроль у насінництві та розсадництві
29. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
30. Державна митна служба України	Додержання ліцензіатами ліцензійних умов
31. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України	Правильність нарахування, своєчасна сплата страхових внесків, достовірність поданих страховальниками та застрахованими особами відомостей
32. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Правильність нарахування, своєчасна сплата страхових внесків, достовірність поданих страховальниками та застрахованими особами відомостей
33. Державна податкова служба України	Додержання податкового законодавства
34. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення	Дотримання ліцензіатами ліцензійних умов; нагляд за дотриманням телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги вимог законодавства у галузі телерадіомовлення

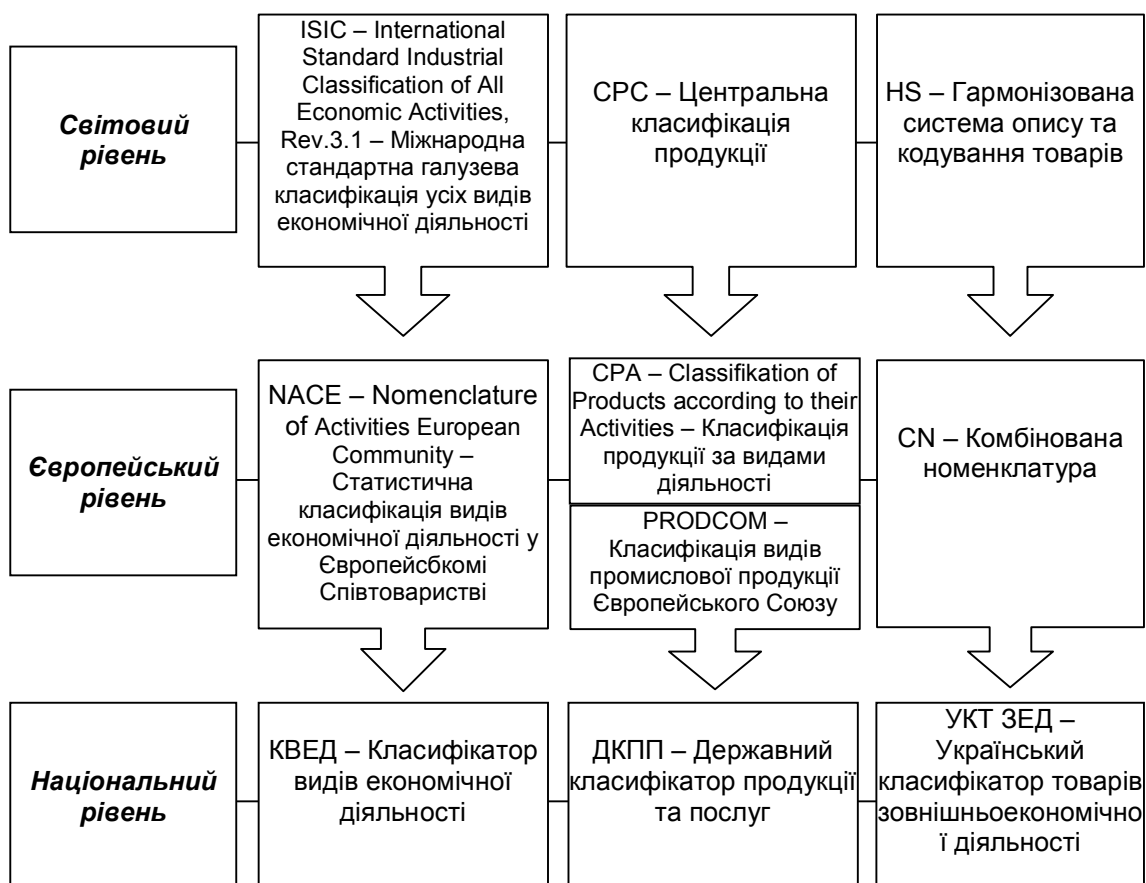
Джерело: на основі [2]

Як видно з таблиці 1, за діяльністю підприємств, установ і організацій різних форм власності та галузей здійснюється контроль з боку великої кількості державних органів (міністерств та відомств). Окрім вищезазначених органів особливої уваги заслуговує контроль, що здійснюється з боку інших державних контролюючих органів, залежно від господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Здійснення господарської діяльності регулюється великою кількістю нормативно-правових актів. Зокрема, для поділу підприємств за видами діяльності здійснюється відповідно до Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД), яким визначено основні піддалися і національні класифікації. Ієрархія різних рівнів класифікаторів шифри, якими слід користуватися при здачі статистичної звітності. Поруч із Класифікатором видів економічної діяльності діє Державний класифікатор продукції та послуг. Названі документи тісно взаємопов'язані.

Розгляд постанов Кабінету Міністрів України стосовно розподілу суб'єктів господарювання за ступенями ризику їх діяльності та здійснення державного нагляду за цими видами діяльності дає змогу спланувати роботу служби внутрішнього контролю за об'єктами контролю.

На сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин спостерігається інтернаціоналізація економічних процесів, прийняття і впровадження міжнародних стандартів та інші глобалізаційні процеси. Зокрема, впливу міжнародних актів наведено на рисунку 1.

Рис. 1. Ієрархічна структура створення національних статистичних класифікаторів з урахуванням глобалістичних вимог сучасності

Як видно з рисунку 1, нормативні документи різних рівнів знаходяться у взаємозв'язку один з одним, що полегшує роботу з ними, а також дозволяє уніфікувати роботу щодо ознайомлення та використання різних документів на одному рівні.

На даному рисунку чітко прослідковується ієрархічна структура побудови класифікаторів від світового рівня до національного, а також взаємозв'язок класифікаторів різних ознак на одному рівні.

Шифри класифікатора видів економічної діяльності відповідає шифрам державного класифікатора продукції та послуг, що свідчить про уніфікацію підходів до даних явищ.

Одним із таких документів є Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД), затверджений Державним комітетом статистики України. За його основу взято міжнародні класифікатори, що зумовлено інтернаціоналізацією світових господарств та великою кількістю транснаціональних корпорацій.

Основні секції КВЕДу наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Основні положення Класифікатора видів економічної діяльності (за секціями)

Секція, підсекція	Вид економічної діяльності
1	2
A	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство
B	Рибальство, рибництво
C	Добувна промисловість
CA	Добування паливно-енергетичних корисних копалин
CB	Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних
D	Переробна промисловість
DA	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів
DB	Текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра
DC	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів
DD	Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів
DE	Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність
DF	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів
DG	Хімічне виробництво
DH	Виробництво гумових та пластмасових виробів
DI	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції
DJ	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів
DK	Виробництво машин та устаткування
DL	Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування
DM	Виробництво транспортних засобів та устаткування
DN	Інші галузі промисловості
E	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води
F	Будівництво
G	Торівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
H	Діяльність готелів та ресторанів
I	Діяльність транспорту та зв'язку
J	Фінансова діяльність
K	Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям
L	Державне управління
M	Освіта

1	2
N	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
O	Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту
P	Діяльність домашніх господарств
Q	Діяльність екстериторіальних організацій

Як видно з таблиці 2, ідентифікація секцій передбачає виділення великих груп однорідних за конкретними ознаками видів господарської діяльності. Далі представлено більш аналітичні показники – розділи, які в свою чергу поділяються на ще більш дрібні підгрупи.

Аналіз нормативних документів, а саме постанов Кабміну щодо обов'язкового контролю за суб'єктами господарювання залежно від видів господарської діяльності, а також предмет контролю залежно від виду діяльності наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Предмет контролю залежно від видів економічної діяльності

Секція	Вид господарської діяльності	Предмет контролю згідно діючих нормативних документів
1	2	3
A	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	–безпека життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки; –сфера охорони здоров'я; –ветеринарно-санітарний контроль та нагляд; –сфера карантину рослин; –сфера сільського господарства в частині насінництва; –охорона вод та відтворення водних ресурсів; –сфера захисту рослин; –формування ресурсів сільськогосподарської продукції та визначення її якості; –сфера квітково-декоративного насінництва та розсадництва
B	Рибальство, рибництво	–охорона вод та відтворення водних ресурсів; –галузь рибного господарства
C	Добувна промисловість	–безпека життя та здоров'я населення, навколишнього природного середовища; –охорона вод та відтворення водних ресурсів
CA	Добування паливно-енергетичних корисних копалин	–безпека життя та здоров'я населення, навколишнього природного середовища; –охорона вод та відтворення водних ресурсів
DF	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	–безпека життя та здоров'я населення, навколишнього природного середовища; –ефективність (раціональність) використання паливно-енергетичних ресурсів
DJ	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	–виготовлення виробів із дорогоцінних металів та каміння
DM	Виробництво транспортних засобів та устаткування	–залізничний транспорт; –цивільна авіація; –галузь морського та річкового транспорту
DN	Інші галузі промисловості	–виготовлення виробів із дорогоцінних металів та каміння; –оброблення відходів

Продовження табл. 3

1	2	3
Е	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	–електроенергетика та тепlopостачання; –безпека навколишнього природного середовища; –безпека життя та здоров'я населення, навколишнього природного середовища; –діяльність ліцензована національною комісією регулювання електроенергетики; –сфера питного водопостачання і водовідведення
Г	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	–встановлення та застосування цін та тарифів; –сфера охорони здоров'я; –продаж виробів із дорогоцінних металів та каміння
Н	Діяльність готелів та ресторанів	–туристична сфера
І	Діяльність транспорту та зв'язку	–безпека життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки; –сфера телекомунікацій та надання поштового зв'язку; –залізничний транспорт; –автомобільний транспорт; –цивільна авіація; –туристична сфера
Ж	Фінансова діяльність	–діяльність, пов'язана із збиранням, обробленням, зберіганням і використанням інформації, що складає кредитну історію
Л	Державне управління	–безпека життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки; –безпека природного навколишнього середовища; –загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; –загальнообов'язкове державне страхування на випадок безробіття; –загальнообов'язкове державне страхування у зв'язку із втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням; –загальнообов'язкове державне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; –сфера благоустрою населених пунктів, галузь поховання і сфера вивезення побутових відходів
Н	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	сфера охорони здоров'я;
О	Надання комунальних та послуг; діяльність у сфері культури та спорту	–безпека навколишнього природного середовища; –сфера фізичної культури і спорту; –об'єкти культурної спадщини; –сфера благоустрою населених пунктів, галузь поховання і сфера вивезення побутових відходів;

Якщо порівняти таблиці 2 і 3, то можна помітити, що не всі види господарської діяльності підлягають контролю з боку спеціалізованих контролюючих органів. Беручи до уваги той факт, що кожним окремим документом визначається різний предмет контролю, вбачаємо актуальним питанням розробку подібних постанов і для інших видів діяльності.

Види діяльності, які не охоплені методиками контролю, але які також потребують уваги, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4. Види господарської діяльності, які не охоплено положеннями про здійснення контролю державними органами залежно від ступенів ризику по видам господарської діяльності

Секція (підсекція)	Вид господарської діяльності
CB	Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних
D	Переробна промисловість
DA	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів
DB	Текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра
DC	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів
DD	Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів
DE	Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність
DG	Хімічне виробництво
DH	Виробництво гумових та пластмасових виробів
DI	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції
DK	Виробництво машин та устаткування
DL	Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування
F	Будівництво
K	Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям
M	Освіта
P	Діяльність домашніх господарств

Розглядаючи дані таблиці 4, можна зробити висновок, що досить велика кількість видів економічної діяльності не підлягає контролю з боку держави.

Контроль має бути спрямований на види господарської діяльності, його здійснення покладається на фахівців у конкретних галузях знань, а також визначено обмежене коло запитань, що дозволяє сконцентрувати увагу контролерів на актуальних проблемних питаннях.

Процес, певні дії, що виконуються уповноваженими особами або органами, основною метою яких є перевірка дотримання нормативних значень, дотримання вимог законодавства, виявлення і запобігання різного роду порушень, а також забезпечення збереженості майна власників – є контроль.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що процес контролю в сучасних умовах необхідно "узгоджувати" із потребами користувачів інформації, а також із вимогами нормативно-правових актів. Зокрема, різноманітні положення про контрольні дії органів виконавчої влади чітко визначають предмет контролю залежно від виду діяльності суб'єкта господарювання. Це є методологічною функцією, оскільки власник або керівник підприємства може чітко поставити завдання перед внутрішніми контролерами щодо об'єктів, предметів і завдань контролю.

Оскільки Україна зазнала впливу світової економічної кризи, а також реагує на зміни в міжнародних нормативних документах, неминучим наслідком є інституціональні перетворення державних органів, установ та організацій. Ці перетворення стосуються і системи державного контролю.

Існує тенденція до лібералізації підприємницької діяльності – зменшення або абсолютна відсутність втручання державних органів та служб в діяльність суб'єктів господарювання. Для підвищення ефективності державного контролю за діяльністю

суб'єктів господарювання вагомим кроком може бути систематизація результатів перевірок державних контролюючих служб на центральному рівні, що дозволить виявляти помилки контролюючих органів та спостерігати за реальним станом справ будь-якого підприємства або галузі в цілому.

Висновок. Класифікації можуть використовуватися як методичні рекомендації щодо визначення предмету контролю на підприємстві. Предметна область контролю, яка відображена в класифікаторах і впроваджена на підприємствах, дозволить організувати ефективний внутрішній контроль.

Державна система контролю повинна розвиватися та вдосконалюватися, зазнавати якісних позитивних змін. За існуючої системи державного контролю слід приділити увагу закріпленню повноважень, прав та обов'язків контролюючих органів нормативними документами. Систематизація результатів контролю контролюючих органів за різними видами діяльності дозволить чітко усвідомлювати стан матеріально-технічної бази всередині країни, і тим самим бути інформаційною базою для прийняття ефективних управлінських рішень керівництвом країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Кочерин Е.А.* Контроль в системе управления социалистическим производством. Вопросы теории и практики. / Е.А. Кочерин. – М.: Экономика, 1982. – 216 с.
2. Неподаткові перевірки: лінія захисту/ ЗСЗ/ 2009/ випуск – 12. С. 32-43